



**СИЛАБУС**  
навчальної дисципліни

**Історія країн Азії та Африки  
доби Середньовіччя та Раннього  
нового часу**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ  
КОЛЕГІУМ»  
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА**

**Навчально-науковий  
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА  
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ  
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ  
О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО**

**КАФЕДРА  
ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА  
МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

Освітній ступінь  
Галузь знань  
Спеціальність  
Освітньо-професійна програма  
Кількість кредитів  
Рік підготовки, семестр  
Компонент освітньо-професійної  
програми  
Дні занять  
Мова викладання  
Консультації

Викладач

Контакти

**бакалавр**  
**01 Освіта/Педагогіка**  
**014 «Середня освіта (Історія)»**  
**«Середня освіта (Історія)»**  
**3**  
**2 рік, IV семестр**  
Нормативна частина

згідно з розкладом  
**українська**  
щовівторка 13.00–14.20 (304 кабінет, з  
можливістю дистанційної роботи на  
платформах ZOOM та Google-class).  
доктор історичних наук, доцент  
**Кондратьєв Ігор Вікторович**  
E-mail: kooondrat2015@gmail.com  
**Facebook Messenger Ihor Kondratiev**

## **ОПИС ДИСЦИПЛІНИ**

Навчальна дисципліна «Історія країн Азії та Африки доби Середньовіччя та Раннього нового часу» охоплює період від завершення історії Стародавнього Сходу до історії Нового часу та покликана ознайомити студентів з основними

історичними процесами та подіями, що відбувались в означений період на теренах Сходу. Вивчення дисципліни сприяє процесу формування системи знань з всесвітньої історії та навичок використання набутих знань в педагогічній діяльності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є політичні, соціальні, культурні та економічні процеси, що тривали в країнах Сходу у Середні віки та Ранній новий час. Значна увага приділена ролі та значенню релігій на Сході.

Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів:

1. Середньовічна історія країн Сходу.
2. Історія країн Сходу у Ранній новий час (період «торгівельного колоніалізму»).

**Метою** викладання навчальної дисципліни «Історія країн Азії та Африки доби Середньовіччя та Раннього нового часу» є формування у студентів компетентностей в галузі історичної та педагогічної освіти, набуття практичних навичок вивчення та викладання історичної науки на основі усвідомлення закономірностей та характеру історичного процесу, розвитку наукового аналізу та оволодіння практичних навичок роботи з історичними джерелами та науковою літературою.

## **ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ**

<b>Шифр згідно ОПП</b>	<b>Компетентності</b>
ЗК 02.	Здатність зберігати та примножувати культурні цінності на основі розуміння закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство.
ЗК 03.	Здатність активно вчитися впродовж життя й оволодівати інноваційними стратегіями навчання.
ЗК 06.	Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.
ФК 01.	Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.
ФК 09.	Здатність орієнтуватися в історичному часі, застосовувати періодизацію як спосіб пізнання історичного процесу, доцільно використовувати категоріально-понятійний апарат і хронологію історичної науки. Здатність розкривати загальну структуру історичної науки на основі взаємозв'язку основних історичних процесів та постатей.
ФК 10.	Здатність до абстрактного мислення, пошуку, оброблення, аналізу та синтезу інформації з різних джерел.
	<b>Результати навчання</b>
ПРН 03.	Володіння концептуальними науковими та практичними знаннями та здатністю до критичного осмислення теорій, принципів, методів і

	понять у сфері професійної педагогічної діяльності та/або навчанні історії.
ПРН 09	Здатність продовжувати навчання упродовж життя і вдосконалювати здобуті під час навчання компетентності з високим рівнем автономності.
ПРН 11.	Здатність чітко і логічно відтворювати базові історичні знання, оцінювати нові відомості, факти, події та інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної історичної картини світу.
ПРН 12.	Розуміння й використання основних сучасних термінів і положень історичних наук та методики їх викладання, а також здатність аналізувати, порівнювати і класифікувати результати діяльності науковців різних напрямків і шкіл. Знання та розуміння історіографії для аналізу сучасних наукових дискусій із проблем вітчизняної та всесвітньої історії.
ПРН 13.	Уміння використовувати методологію історії як науки, характеризувати об'єктивно й неупереджено історичні події та постаті різних історичних періодів, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між окремими подіями та явищами на підставі критичного аналізу історичних джерел, інтеграції їх змісту, визнання й сприйняття різноманітності їх оцінок.

### ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва теми	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
<b>Модуль I</b>				
1	Вступ до курсу			2
2	Середньовічний Китай	2	2	2
3	Середньовічна Японія	2	2	2
4	Великий Степ у Середні віки	2	2	2
5	Індійська цивілізація у Середні віки.	2		2
6	Історія країн Південно - Східної Азії у Середні віки.			4
7	Поява ісламу та Арабський халіфат	2	6	2
8	Іран, Центральна Азія та Південний Кавказ у Середні віки			2
9	Османська імперія			4
<b>Модуль II</b>				
1	Схід за доби «раннього нового часу»			2

2	Індія у XV – XVII ст.		2	2
3	Китай у XV – XVII ст.	2		2
4	Японія в період сьогунату Токугава	2		2
5	Країни Центральної Азії у XV – XVII ст. (Персія, Афганістан)			2
6	Колонізація Росією Поволжя та Сибіру	2		4
7	Османська імперія у XV – XVII ст.	2	2	2
8	Арабські країни у XV – XVII ст.			2
9	Південно-Східна Азія у XV – XVII ст.			2
10	Африканський континент у Середні віки та РНЧ	2	2	4
11	Початок формування світової колоніальної системи.		2	4
<b>Разом за курс 90 годин</b>		<b>20</b>	<b>20</b>	<b>50</b>

## Тематика практичних занять

### Модуль I.

**Тема 1.** Китай у період правління династії Мін (1368-1644 рр.). (2 год).

План:

1. Усунення від влади монголів та утворення династії Мін.
2. Соціальний та економічний розвиток країни наприкінці XIV-XV ст.
3. Криза Мінської імперії.

**Тема 2.** Середньовічна Японія. (2 год).

План:

1. Формування монархічної японської держави. Переворот Тайка.
2. Боротьба самурайських кланів. Диктатура Тайра.
3. Створення Камакурського сьогунату.

**Тема 3.** Монгольська імперія (1206 – 1388 рр.) (2 год).

План:

1. Об'єднання монгольських племен Чінгісханом.
2. Завойовницькі походи монголів.
3. Золота Орда та її устрій.

**Тема 4.** Виникнення ісламу. життя та діяльність Мухаммада ібн Абдаллаха (2 год)

План:

1. Доісламська Аравія.
2. Життя та діяльність Мухаммада ібн Абдаллаха.
3. Устрій ісламської держави за життя Мухаммада.

**Тема 5.** Коран: священна книга мусульман (2 год).

План:

1. Структура та зміст Корану, його основні положення.
2. Історія людства за Кораном. Міфи та легенди.
3. Догматичні та культові настанови. Правові та моральні норми.
4. Поява Сунни.

**Тема 6.** Основні напрямки та течії ісламу. Ісламські секти. (2 год).

План:

1. Розкол ісламу, перші громадянські війни.
2. Основні течії сунітського ісламу.
3. Опозиційний іслам (шиїзм).

## **Модуль II.**

**Тема 1.** Імперія Великих Моголів (XVI-XVII ст.) (2 год).

План:

1. Утворення імперії Великих Моголів.
2. Соціально-політичні реформи Акбара.
3. Криза імперії Великих Моголів.

**Тема 2.** Османська імперія (2 год).

План:

1. Утворення Османської імперії у XIII-XIV ст. Боротьба з Візантією та зовнішні завоювання XIV ст.
2. Соціально-економічні відносини.
3. Завоювання Константинополя. Османська імперія в епоху розквіту.
4. Причини кризи імперії наприкінці XVI – XVII ст.

**Тема 3.** Африка в середні віки (2 год).

План:

1. Специфіка розвитку тропічної (екваторіальної) та Південної Африки у Середні віки.
2. Державні утворення на Африканському континенті.
3. Європейська колонізація Африканського континенту на початковому етапі.

**Тема 4.** Початок формування світової колоніальної системи (2 год)

План:

1. Великі географічні відкриття та їх вплив на соціальний, політичний та економічний розвиток Сходу та Заходу.
2. Початок формування світової колоніальної системи (до середини XIX ст.).

3. Схід напередодні класичного колоніального періоду.

## РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Рубель В.А. Історія середньовічного Сходу. Курс лекцій. – К., 2002.
2. Рубель В.А. Історія середньовічного Сходу: Тематична хрестоматія. – К., 2011.
3. Поп Ю. І. Нова історія країн Азії і Африки (XVI — поч. XX ст.) – К., 2012

### Допоміжна література:

1. Васильев Л. История Востока: В 2-х т. Т. 2. – М., 2001.
2. Ибн Хишам. Жизнеописание пророка Мухаммада. – М., 2002.
3. Ирмияева Т. Ю. История мусульманского мира. От Халифата до Ближневосточной Порты. – Свердловск., 2000.
4. История Османского государства, общества и цивилизации / Под ред. Э.Ихсаноглу. Пер. с тур. В.Б.Феоновой. – М., 2006. – Том 1-2.
5. Иналджик Г. Османська імперія. Класична доба 1300-1600 / Пер. з англ. О.Галенка. – К., 1998.
6. Кэрролайн Финкель. История Османской империи. Видение Османа. – М., 2010.
7. Мухаммад Ф.Р. Исламская культура. – М., 2005.
8. Павленко Ю.В. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства. – К., 1996.
9. Павлов С.В., Мезинцев К.В., Любіцева О.О. Географія релігій. – К., 1999.
10. Тойнбі А.Дж. Дослідження історії. Т.1-2. – К., 1995.
11. Claude Cahen. Formation of Turkey, The: The Seljukid Sultanate of Rum, Eleventh to Fourteenth Century. – London, 2001.
12. Faroqhi Suraiya. The Ottoman Empire and the World Around It. – London, 2004.
13. Kent M. The Great Powers and the End of the Ottoman Empire. – London, 2005.
14. Quataert D. The Ottoman Empire, 1700-1922. – Cambridge, 2005.

### Інформаційні ресурси в Інтернеті:

<http://www.sno.pro1.ru/lib/> «Студенческое научное общество» → Библиотека

<http://www.gumer.info/> «Библиотека Гумер – гуманитарные науки»

<http://www.hist.msu.ru/ER/Etext/index.html> - документи по Середньовіччю

<http://www.world-history.ru/> - колекція книг

[http://www.igor-condr.narod.ru/pages/recom\\_resurs.html](http://www.igor-condr.narod.ru/pages/recom_resurs.html) - Список посилань рекомендованих ресурсів на персональному сайті Кондратьєва І.В.

<https://oriental-studies.org.ua/uk/home/> - Інститут Сходознавства НАНУ

<https://skhodoznavstvo.org.ua/uk/about> - журнал «Сходознавство»

## ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

### Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями фактів та використовуючи методологію історичного пізнання;

- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;

- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;

- отримати індивідуальні консультації у викладача.

#### **Студент зобов'язаний:**

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;

- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;

- виконати самостійну роботу (робота з картами);

- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 60 балів.

**Політика щодо дедлайнів та перескладання.** Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальний графік відвідування тощо).

**Політика щодо академічної доброчесності.** Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)).

У процесі виконання завдань забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

**Політика щодо викладання.** Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

#### **Розподіл балів**

Види контролю	Кількість занять	Бали	Загальна кількість балів
Робота на лекційному занятті	10	2	до 20
Робота на практичному занятті	10	4	до 40
Самостійна робота.	1	10	до 10
Складання екзамену	1	30	до 30
Усього:			до 100

## **ПРО ВИКЛАДАЧА**

доктор історичних наук, доцент, професор кафедри  
всесвітньої історії та міжнародних відносин

**Кондратьєв Ігор Вікторович**



1989-1994 рр. – навчався на історичному факультеті Чернігівського державного педагогічного інституту ім. Т. Г. Шевченка, де здобув освіту «вчитель історії і права».

1994 р. – працював в школі вчителем історії.

1994-1997 рр. навчався в аспірантурі.

1998 р. працював старшим науковим співробітником кафедри історії та археології України.

2005 р. – в Харківському національному університеті ім. В. Н. Каразіна захистив кандидатську дисертацію.

З 1998 р. – асистент, з 2004 р. – старший викладач, з 2005 року – доцент кафедри всесвітньої історії Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка.

2020 р. – в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка захистив докторську дисертацію за спеціальністю 07.00.02 Всесвітня історія.

З 2020 р. – професор кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин НУЧК імені Т.Г.Шевченка.

За час роботи викладав навчальні курси: Історія Стародавнього Сходу, Історія країн Азії та Африки у Середні віки, Нова та Новітня історії країн Азії та Африки, Історія релігій Сходу (іслам, іудаїзм, буддизм та ін.), Історію християнства, Глобальні проблеми сучасності, Історія Середніх віків країн Європи та Америки, Історія Росії, Людина та суспільство на Сході. Автор понад 100 наукових публікацій, у т.ч. кількох монографій.

### **Публікації:**

1. Кондратьєв І.В. Історія країн Азії та Африки у середні віки : Програма курсу. Плани семінарських занять. Рекомендована література. Питання до заліку. – Чернігів, 2004. – 36 с.
2. Кондратьєв І.В. Історія країн Азії та Африки у Середні віки: Інформаційний пакет матеріалів для організації навчання за кредитно – модульною системою для студентів історичних факультетів вищих навчальних закладів III – IV рівнів акредитації / 2-е вид. – Чернігів, Чернігівський державний педагогічний університет імені Т.Г.Шевченка, 2007. – 40 с.



3. Кондратьєв І.В. Історія релігій Сходу: Іслам : навчально-методичний посібник (інформаційний пакет матеріалів для організації навчання за кредитно - модульною системою для студентів історичних факультетів вищих навчальних закладів III – IV рівнів акредитації). – Чернігів: Чернігівський державний педагогічний університет імені Т.Г.Шевченка, 2008. – 44 с.
4. Кондратьєв І.В. Нова історія країн Азії та Африки // Контрольні роботи для студентів заочної форми навчання (навчально-методичний посібник). – Чернігів: ЧДПУ ім. Т.Г. Шевченка, 2009. – С.65-67.
5. Кондратьєв І.В. Вивчення предмету “Історія релігій Сходу: іудаїзм” в Чернігівському державному педагогічному університеті імені Т.Г.Шевченка // Евреї Левобережної України. Історія і культура: Матеріали IV Міжнародного наукового семінару. – Чернігів, 2009. – С.128-130.
6. Кондратьєв І. Службна шляхта Остерського та Любецького староств Київського воєводства – слов'янська та тюркська складники формування // Славістична збірка. Вип.1: Збірка статей за матеріалами Перших Міжнародних наукових Соханівських читань (м.Київ, 18 листопада 2014 р.) / За редакцією Д.Гордієнка та В.Корнієнка. – К.: Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАНУ, 2015. – 396 с. – С.317-325.
7. Кондратьєв І.В. Нова історія країн Азії та Африки: навчально-методичний посібник для студентів заочної форми навчання історичних факультетів вищих навчальних закладів III – IV рівнів акредитації. – Чернігів, Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г.Шевченка, 2016. – 28 с.
8. Кондратьєв І. Дозволи та заборони євреям Чернігово-Сіверщини у першій половині XVII ст. // Євреї Левобережної України. Історія та культура. Матеріали XV Міжнародного наукового семінару. Чернігів. Видавець Лозовий., 2020. - 296 с. – С.3-9.